

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-348-6-8>

УДК 339.5

БОЙДУНИК Роксолана

Львівський торговельно-економічний університет

<https://orcid.org/0000-0003-3863-1775>e-mail: boidrok@gmail.com**САПОЖНИК Дмитро**

Львівський торговельно-економічний університет

<https://orcid.org/0000-0002-1125-8571>e-mail: dimalv.ua@gmail.com

КЛАСИФІКАЦІЯ БАГАТОКОМПОНЕНТНИХ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ В МИТНИХ ЦІЛЯХ

У статті розглянуто особливості класифікації багатокомпонентних продуктів харчування в митних цілях, оскільки їх класифікації може бути обумовлена схожими з іншими групами товарними характеристиками, багатокомпонентністю складу, а також розширенням асортиментної лінійки продукції, що володіє властивостями, які не завжди однозначно дають змогу ідентифікувати та класифікувати товар. Метою дослідження було на прикладі матеріалів судових справ, пов'язаних із класифікацією багатокомпонентних харчових продуктів (що використовуються як концентрати для приготування перших, других і солодких страв, борошняних кондитерських виробів і напоїв тощо) виявити труднощі, пов'язані з використанням спеціальних знань з визначення характеристик товарів, необхідних для їх однозначної класифікації в митних цілях. Показано, що це безпосередньо впливає на проведення митних процедур щодо цієї групи товарів, зокрема на розмір митних платежів, ПДВ, застосування заборон і обмежень, а класифікація цих продуктів за Товарною номенклатурою ЗЕД викликає певні складнощі у зв'язку з тим, що найчастіше вони не поійменовані в окремих товарних позиціях номенклатури. Запропоновані заходи, які можуть підвищити ефективність проведеного митного контролю розглянутої групи товарів, а також забезпечити учасників ЗЕД інформацією, необхідною для спрощення класифікації товарів, з метою мінімізувати випадки заявлення неправильного коду через помилки, а також скоротити кількість судових суперечок, що виникають у цій сфері.

Ключові слова: Товарна номенклатура зовнішньоекономічної діяльності; класифікація; термінологія; ідентифікація; багатокомпонентні харчові продукти; суміші.

BOYDUNYK Roksolana, SAPOZHNIK Dmytro

Lviv University of Trade and Economics

CLASSIFICATION OF MULTI-COMPONENT FOOD PRODUCTS FOR CUSTOMS PURPOSES

The article explores in depth the specific features and methodological challenges of classifying multi-component food products for customs purposes. Particular attention is paid to the fact that such products often possess characteristics similar to those of other commodity groups, contain complex multi-component formulations, or represent new and technologically advanced product varieties whose properties do not always allow for clear and straightforward identification. As a result, determining their correct classification within the framework of the Commodity Nomenclature of Foreign Economic Activity becomes significantly complicated, especially given that many of these products are not explicitly named in separate commodity positions.

The purpose of the study is to analyse and systematize the difficulties that arise when applying specialized expert knowledge to determine the essential characteristics of goods required for their unambiguous customs classification. The research is based on a detailed examination of court cases related to the classification of multi-component food products, including concentrates for preparing first, second, and sweet dishes, flour-based confectionery, beverage mixes, and other products whose composition and technological processing create additional ambiguity.

The findings demonstrate that inaccurate classification directly affects the implementation of customs procedures, influencing the calculation of customs duties, VAT, the application of tariff and non-tariff regulation measures, as well as compliance with prohibitions and restrictions. Misclassification leads not only to financial losses but also to legal disputes, delays in customs clearance, and increased administrative burden on both customs authorities and business entities.

The article proposes a set of practical measures aimed at improving the efficiency and transparency of customs control for this category of goods. These include enhancing methodological approaches to determining essential product characteristics, expanding explanatory materials for foreign trade participants, improving expert training, and introducing clearer guidelines to minimize errors in declaring commodity codes. Implementation of these measures is expected to reduce the number of misclassification cases and court disputes, while also simplifying the work of customs authorities and ensuring more predictable regulatory conditions for businesses engaged in foreign trade.

Keywords: Commodity Nomenclature of Foreign Economic Activity; classification; terminology; identification; multicomponent food products; mixtures.

Стаття надійшла до редакції / Received 24.09.2025

Прийнята до друку / Accepted 26.11.2025

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ

ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК З ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Товарна номенклатура багатокомпонентних харчових продуктів містить широкий асортимент різномірних товарів (концентрати для приготування перших, других і солодких страв, борошняних

кондитерських виробів і напоїв та ін.), що може спричиняти труднощі під час визначення їхнього класифікаційного коду під час виконання відповідних митних формальностей. Проблема класифікації може бути обумовлена схожими з іншими групами товарними характеристиками, багатокомпонентністю складу, а також розширенням асортиментної лінійки продукції, що володіє властивостями, які не завжди однозначно дають змогу ідентифікувати та класифікувати товар, що безпосередньо впливає на проведення митних процедур щодо цієї групи товарів, зокрема на розмір митних платежів, ПДВ, застосування заборон і обмежень. Класифікація цих продуктів за Товарною номенклатурою ЗЕД (далі – ТН ЗЕД) викликає певні складнощі у зв'язку з тим, що найчастіше вони не поійменовані в окремих товарних позиціях номенклатури. Найчастіше для визначення коду потрібне проведення митної експертизи з метою встановлення інгредієнтного складу та основного функціонального призначення [1, 2].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Забезпечення ефективного митного контролю правильності класифікації товарів відповідно до ТН ЗЕД є одним із пріоритетних напрямів діяльності митних органів, оскільки від класифікаційного коду товару також залежить можливість застосування тарифних преференцій і пільг, а сам класифікаційний код товару становить невід'ємну частину формованої митними органами статистики зовнішньої торгівлі [3, 4].

На практиці віднесення товару до того чи іншого класифікаційного коду ТН ЗЕД часто спричиняє певні складнощі, тому що часто вимагає наявності спеціальних знань у різних галузях науки і техніки, проведення митної експертизи, пов'язаної з визначенням характеристик товарів, необхідних для їх однозначної класифікації в митних цілях.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

На сьогодні при класифікації товарів за ТН ЗЕД одними з найбільш проблемних є ідентифікаційні та термінологічні питання. Відсутність чітких критеріїв ідентифікації деяких видів товарів (у т. ч. і багатокомпонентних харчових продуктів), гармонізації термінології, використовуваної в різних нормативних документах; неоднозначність розуміння змісту термінів – усе це може призвести і призводить до недостовірного декларування товарів та інших негативних наслідків, що виникають у рамках виконання митних формальностей.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті був аналіз складнощів та причин їх виникнення під час проведення робіт з ідентифікації та однозначного віднесення до відповідного класифікаційного угруповання багатокомпонентних харчових продуктів під час визначення митної вартості при митному оформленні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ.

В якості матеріалів для аналізу використані практичні судові справи, пов'язані з класифікацією багатокомпонентних харчових продуктів, що використовуються як концентрати для приготування перших, других і солодких страв, борошняних кондитерських виробів і напоїв. Класифікація цих продуктів за ТН ЗЕД викликає певні складнощі у зв'язку з тим, що найчастіше вони не поійменовані в окремих товарних позиціях номенклатури. Найчастіше для визначення коду потрібне проведення митної експертизи з метою встановлення інгредієнтного складу та основного функціонального призначення товару.

Так, згідно з матеріалами однієї з судових справ [5] (табл. 1) ввозили харчовий концентрат – сухі картопляні пластівці для приготування пюре, що не потребують варіння, які складаються з картоплі з додаванням емульгатора, консервантів тощо. Після змішування картопляного пюре з гарячою водою та/або молоком гарнір готовий до вживання.

Таблиця 1

Матеріали арбітражної справи № А1 (витяг)

Ознака порівняння	Декларант	Митний орган
Опис товару в графі 31 МД	Сухі картопляні пластівці для приготування пюре: Mashed potato 130G, сухе картопляне пюре, склад: картопля 89%, емульгатор (моно- і дигліцериди жирних кислот), стабілізатори (лимонна кислота або аскорбілпальмітат, пірофосфати), консерванти (сульфіт натрію, гідросульфід натрію).	
Код ТН ЗЕД	1105 20 000 0	2005 20 100 0
Ставка мита	5%	12%, але не менше 0,06 євро/kg
ОПІ	1, 3б, 6	1, 6

ПРИМІТКА. ОПІ – основні правила інтерпретації

Картопляні пластівці поійменовані в товарній позиції 1105, проте митний орган відніс їх до товарної позиції 2005, у складі якої є субпозиція, що включає картоплю у вигляді пластівців. Відповідно до приміток до групи 20, а також тексту Пояснень до товарної позиції 1105 товари цих товарних позицій відрізняються способом виготовлення та інгредієнтним складом.

З Пояснень до товарної позиції 1105 випливає, що «...пластівці та гранули цієї товарної позиції можуть бути отримані шляхом варіння на парі та розтирання свіжої картоплі й подальшого сушіння маси, що вийшла, до ... гранул, або тонких стрічок, які потім розрізаються на дрібні пластівці. Продукти цієї товарної позиції можуть бути поліпшені додаванням дуже незначних кількостей антиокислювачів, емульгаторів або вітамінів. Однак до цієї товарної позиції не включаються продукти, які внаслідок додавання інших речовин набули властивостей готових картопляних продуктів».

У складі товару міститься сіль, яка не належить до перелічених у Поясненнях до товарної позиції 1105 добавок, що, на думку митного органу, не дає змоги класифікувати товар у цій товарній позиції. Однак цей аргумент митниці визнано судом необґрунтованим, оскільки, на його думку, сіль є мінеральною речовиною і є елементом вітамінно-мінерального комплексу товару, а також виступає консервантом, призначеним, зокрема, для підтримання необхідного рівня вологості сухих картопляних пластівців, що не суперечить Поясненням до товарної позиції 1105.

Водночас сіль є самостійним інгредієнтом (харчовим продуктом), що впливає на смакові властивості товару, і факт того, що вона не поійменована в закритому переліку добавок, дозволених у товарній позиції 1105, свідчить про те, що товар був правомірно віднесений митним органом до товарної позиції 2005.

Крім того, факт додавання води та/або молока не виключає товар із готових продуктів, які не включаються до товарної позиції 1105 відповідно до Пояснень. Так, згідно з Поясненнями, у прикладах товарів, що класифікуються в товарній позиції 2005, наведені «продукти у вигляді тонких пластинок прямокутної форми, приготовлені з картопляного борошна, солі та невеликої кількості глутамату натрію, та частково підготовлені для подальшого зволоження та сушіння. Ці продукти призначені для вживання в їжу у вигляді чіпсів після кількох секунд обсмажування».

У складі наведених вище продуктів сіль поійменовано як інгредієнт, а також допускається така операція з оброблення, як обсмажування, яка не змінює того факту, що ці продукти є готовими картопляними продуктами. Також необхідно зазначити, що в тексті Пояснень до товарної позиції 1105 не наведено відсоткового значення антиокислювачів, емульгаторів або вітамінів у продукті, яке може вважатися «дуже незначним». Виходячи з опису товару в графі 31 декларації на товари, додаткові інгредієнти, крім картоплі, становлять близько 11%, тому питання, чи можна вважати цю кількість незначною, є спірним.

Аналіз матеріалів судової справи свідчить, що, визнаючи рішення митного органу про класифікацію товару неправомірним, судом не враховано тексти Пояснень до товарної позиції 1105. У цьому випадку учасником ЗЕД і митним органом по-різному інтерпретується інформація, наведена в тексті ТН ЗЕД і Поясненнях. Крім того, у Поясненнях до товарної позиції 2005 не повною мірою розкрито відмінність картопляних пластівців, які відносяться до груп 20 і 11, що також негативно позначилося на рішенні у цій справі. Імовірно, що проведення митної експертизи щодо зазначеного товару дозволило б підкріпити наведену аргументацію митного органу.

В наступних матеріалах розглянутої нами справи (табл. 2) спірним товаром була суміш, що складалася з концентрованих овочевих соків і пюре з різноманітними добавками, розроблена для приготування напоїв шляхом подальшого розведення у воді в певній пропорції. Щодо товару проводилася митна експертиза, яка підтвердила інформацію про його склад.

Таблиця 2

Матеріали арбітражної справи № А2 (витяг)

Ознака порівняння	Декларант	Митний орган
Опис товару в графі 31 МД	Суміші соків концентрованих, з числом Брікса понад 20, у бочках місткістю не менш як 40 кг, що містять добавки цукру – сировина для промпереробки; концентрат суміші овочевих соків і пюре, склад: концентроване томатне пюре, вода, пюре перцю, винний оцет, концентрований морквяний сік, морська сіль, концентрований огірковий сік, натуральний ароматизатор, концентрований сік салату, маслинова олія, екстракт базилика, екстракт прянощів, незброджений, який не містить добавок етилового спирту, з числом Брікса 26,70. Отриманий і сконцентрований фізичним методом без використання ГМО.	
Код ТН ЗЕД	2009 90 510 1	2106 90 920 0
Ставка мита	0	10
ОПІ	1, 36, 6	1, 6

Цей товар був задекларований учасником ЗЕД як сік товарної позиції 2009, до якої згідно з Поясненнями відносяться фруктові та овочеві соки, у тому числі концентровані. Причому овочеві соки цієї товарної позиції можуть також містити добавки солі (хлориду натрію), спецій або смакоароматичних речовин.

Митний орган відніс спірний товар до товарної позиції 2106, до якої, згідно з Поясненнями, належать продукти для виробництва напоїв, зокрема такі, що складаються з концентрованих фруктових соків з добавками лимонної кислоти, ефірних олій тощо.

Призначення спірного товару, а також інгредієнти в його складі, не поійменовані в Поясненнях до товарної позиції 2009 (винний оцет, оливкова олія), не дають змоги назвати товар соком, призначеним для безпосереднього споживання в їжу. Незважаючи на це, рішення митного органу про класифікацію товару було визнано судом неправомірним. На думку суду, у випадку, що розглядається, класифікувати товар за ОПІ 1 не

можна, оскільки компоненти суміші включаються до різних товарних позицій ТН ЗЕД. Отже, необхідно застосувати ОПІ 36 і класифікувати товар за кодом основного компонента суміші, тобто овочевих соків і пюре, які становлять близько 60%.

У цьому випадку складність класифікації пов'язана з тим, що вступають у протиріччя ОПІ 1 і ОПІ 36, оскільки товар є сумішшю зі складним складом, а Пояснення не містять згадки про овочеві соки поряд із фруктовими у складі продуктів, призначених для приготування напоїв, що класифікуються в товарній позиції 2106.

В наступній розглянутій справі (табл. 3) предметом суперечки був сухий розчинний порошок для приготування гарячих напоїв у торговельних автоматах, який складався із суміші сухих молочних продуктів, цукру, рослинного жиру та різних добавок.

Таблиця 3

Матеріали арбітражної справи № А3 (витяг)

Ознака порівняння	Декларант	Митний орган
Опис товару в графі 31 МД	Сухий розчинний продукт, порошкоподібний, для приготування гарячих напоїв у торговельних автоматах СНОССО 5 WHITE, у фольгованому пакуванні по 1 000 г, ГМО відсутній, виготовлений з використанням знежирених сухих молочних продуктів, цукру до 42%, рослинного жиру 14,5%, сухого знежиреного молока, сиропу глюкози, стабілізатора Е340, молочного білка, антикоагулянту Е551, емульгаторів Е433 і Е471, барвника бета-каротин, спінювального агента (сироп глюкози, гідрогенізований рослинний жир, сухе знежирене молоко, суха сироватка, молочний білок, стабілізатор Е340), антикоагулянту Е341, ароматизатора, емульгаторів Е407 і Е412, харчової солі, підсолоджувача сукралоза, без вмісту етилового спирту, без вмісту какао.	
Код ТН ЗЕД	1901 90 990 0	2106 90 980 9
Ставка мита	11	12
ОПІ	1, 6	1, 6

Відповідно до Пояснень до товарної позиції 2106 включаються порошки для столового крему, желе, морозива або аналогічних продуктів, підсолоджені або не підсолоджені. Однак порошки на основі продуктів товарних позицій 0401-0404, що містять або не містять добавки какао, відносяться до товарної позиції 1806 або 1901 залежно від вмісту какао.

Спірний товар класифікований декларантом у товарній позиції 1901, оскільки в його складі присутня сировина товарних позицій 0401-0404 – знежирені сухі молочні продукти. Митний орган обґрунтовано не погодився з цим рішенням, оскільки відповідно до висновку митного експерта молочні продукти не є основним компонентом у складі суміші, а становлять лише 20%.

Однак проблема в тому, що в текстах приміток і Пояснень до групи 19 і товарної позиції 1901 не міститься вказівка щодо відсоткового вмісту такої сировини в готових продуктах цієї товарної позиції. Йдеться про сам факт наявності такої сировини в продукті. Виходячи з цього, рішення митного органу було визнано судом необґрунтованим, оскільки висновком митного експерта підтверджено наявність у складі спірного товару знежирених сухих молочних продуктів.

Аналіз результатів судової практики дозволив виявити, на нашу думку, такі проблемні аспекти митного контролю правильності класифікації багатоконпонентних харчових продуктів:

1) класифікація продовольчих товарів, що мають складний інгредієнтний склад, а також виготовлені з використанням нових технологій, вимагає глибоких знань у галузі товарознавства та технології виробництва, а також вивчення додаткової наукової та технічної літератури, що стає досить важким за наявності великих обсягів декларованих товарів, які підлягають митному контролю;

2) текст ТН ЗЕД і Пояснень до неї часто не містить термінів та ідентифікаційних ознак, необхідних для класифікації цієї категорії товарів, у зв'язку з чим доводиться відносити їх або до "кошикових" позицій (інші), або класифікувати за аналогією з товарами, що мають подібні характеристики;

3) щодо сумішей і багатоконпонентних товарів часто виникає конкуренція між ОПІ, що підлягають застосуванню. На перший погляд, не завжди зрозуміло, чи слід сприймати суміш як єдиний продукт, який можна зарахувати до товарної позиції 2106, куди включають "різні харчові продукти" (відповідно до ОПІ 1), чи класифікацію слід здійснювати за основним компонентом суміші, який надає їй основну властивість (відповідно до ОПІ 36).

Аналіз досвіду митних служб зарубіжних країн показує, що найзручнішим форматом надання даних про ухвалені попередні рішення про класифікацію є база даних *Binding Tariff Information Consultation (BTI Consultation)*, що застосовується в Європейському Союзі [6]. Зручність використання зазначеної бази даних забезпечується можливістю пошуку рішення за різними параметрами (код товару, ключові слова, опис товару тощо). Крім того, багато рішень, що містяться в цій базі, містять зображення товару, що полегшує його ідентифікацію та дає змогу порівнювати з аналогічним товаром, щодо якого проводиться митний контроль правильності класифікації. Також перевагою зазначеної бази даних є той факт, що в класифікаційному рішенні наведено не лише код товару, а й обґрунтування його вибору: номери ОПІ, відповідно до яких обрано товарну позицію та підпозицію, номери приміток, а також зазначено, Пояснення до якої товарної позиції було використано (за необхідності). Розроблення бази даних за аналогією з *BTI Consultation* дасть змогу митним

органам та учасникам ЗЕД здійснювати зручний пошук інформації щодо ухвалених рішень і використовувати її під час класифікації аналогічних товарів.

Також необхідно зазначити, що в умовах постійного збільшення кількості митних декларацій та обмеженості часу проведення митного контролю одним із пріоритетних напрямів діяльності митних органів є прийняття попередніх класифікаційних рішень [7]. Це сприяє спрощенню проведення митного контролю на етапі реєстрації митної декларації та випуску товарів, мінімізує затримки випуску товарів, а також дає змогу учасникам ЗЕД бути впевненими в правильності коду, заявленого в митній декларації, що забезпечує зниження кількості судових спорів, пов'язаних із класифікацією товарів у митних цілях.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Виявлені проблеми безпосередньо впливають на якість та ефективність проведення митного контролю правильності класифікації товарів відповідно до ТН ЗЕД. Для вирішення цих проблем, на наш погляд, необхідно:

- проводити постійний аналіз негативної судової практики митних органів не тільки на рівні Управління організації митного контролю (УОМК) ДМС України, а й на рівні підрозділів митних органів, які безпосередньо ухвалюють рішення про класифікацію, з метою виявлення наявних прогалин у ТН ЗЕД та її допоміжних інструментах, які тягнуть за собою їхнє двояке тлумачення учасниками ЗЕД та органами судової влади (виявлені проблемні аспекти дадуть можливість готувати проекти рішень Євразійської економічної комісії про класифікацію, а також, у разі необхідності, направляти запити до Комітету з Гармонізованої системи Всесвітньої митної організації (ВМО) з метою отримання роз'яснень щодо класифікації товарів або можливості внесення змін до приміток та (або) Пояснень);
- розробити методичні рекомендації, що містять ідентифікаційні ознаки товарів зі складним складом і виготовлених з використанням передових технологій, а також методику їх визначення під час проведення митної експертизи;
- проводити постійне навчання посадових осіб митних органів та учасників ЗЕД принципам класифікації із залученням експертів з Гармонізованої системи ВМО і фахівців у галузі товарознавства, а також представників великих компаній – виробників і імпортерів продукції, оскільки вони також володіють знаннями про товари, необхідними для їхньої ідентифікації в митних цілях;
- регулярно поповнювати та актуалізувати інформацію, що міститься в Єдиній бібліотеці рішень щодо класифікації товарів, з метою оперативного відстеження наявної у митних органів практики прийняття рішень про класифікацію щодо аналогічних товарів і формування єдиного підходу щодо класифікації товарів у регіоні діяльності різних митних органів.

Реалізація запропонованих напрямів діяльності на практиці, на наш погляд, могла б значно підвищити ефективність проведеного митного контролю, а також забезпечити учасників ЗЕД інформацією, необхідною для спрощення класифікації товарів, з метою мінімізувати випадки заявлення неправильного коду через помилки, а також скоротити кількість судових суперечок, що виникають у цій сфері.

Література

1. Особливості митної класифікації товарів / [Смарченко І. М., Рамусь І. П., Кравчук В. М., та ін.]. Одеса. *Пласке*, 2011. 308 с.
2. Порядок роботи митних органів при вирішенні питань класифікації товарів, що переміщуються через митний кордон України. Наказ Міністерства фінансів України (в ред. наказу від 23.12. 22 р. № 455). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0347-23#Text>.
3. Пахолук О., Дзюбинський А., Передрій О., Мартосенко М. Особливості ідентифікації товарів при здійсненні експортно-імпорتنих операцій. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2023. № 6. С. 146-149. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-324-6-23>.
4. Aoki, K. et al. (2023), "Interactions between goods and services in international trade: Implications for customs valuation and rules of origin". OECD Trade Policy Papers. No. 274. Paris. *OECD Publishing*. 2023. 38 с. <https://doi.org/10.1787/e4c86fdd-en/>
5. Огляд судової практики Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду щодо митної справи (Рішення, внесені до ЄДРСР, за період із 2018 р. по квітень 2024р.). *Верховний Суд*, 2024. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/ogliady/Ohliady_mytna_sprava.pdf.
6. European Binding Tariff Information Consultation (BTI Consultation). *Taxation and Customs Union*. URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/calculation-customs-duties/customs-tariff/ebti-european-binding-tariff-information_en.
7. Шевченко П. Ю. Характеристика процедури прийняття попередніх рішень з питань визначення країни походження товарів. *LEX PORTUS*. 2017. № 1(3). С. 168-178.

References

1. Osoblyvosti mytnoi klasyfikatsii tovariv (2011) / [Smarchenko I. M., Ramus I. P., Kravchuk V. M., ta in.]. Odesa. Plaske. 308 s.

2. Poriadok roboty mytnykh orhaniv pry vyrishenni pytan klasyfikatsii tovariv, shcho peremishchuiutsia cherez mytnyi kordon Ukrainy. Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy (v red. nakazu vid 23.12. 22 r. № 455). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0347-23#Text>.
3. Pakholiuk O., Dziubynskyi A., Peredrii O., Martosenko M. (2023), Osoblyvosti identyfikatsii tovariv pry zdiisnenni eksportno-importnykh operatsii. Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky. № 6. S. 146-149. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2023-324-6-23>.
4. Aoki, K. et al. (2023), "Interactions between goods and services in international trade: Implications for customs valuation and rules of origin". OECD Trade Policy Papers. No. 274. Paris. *OECD Publishing*. 2023. 38 c. <https://doi.org/10.1787/e4c86fdd-en/>
5. Ohliad sudovoi praktyky Kasatsiinoho administratyvnoho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu shchodo mytnoi spravy (Rishennia, vneseni do YeDRSR, za period iz 2018 r. po kviten 2024r.). Verkhovnyi Sud, 2024. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/ogliady/Ohliad_mytna_sprava.pdf.
6. European Binding Tariff Information Consultation (BTI Consultation). *Taxation and Customs Union*. URL: https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/calculation-customs-duties/customs-tariff/ebti-european-binding-tariff-information_en.
7. Shevchenko P. Yu. (2017), Kharakterystyka protsedury pryiniattia poperednikh rishen z pytan vyznachennia krainy pokhodzhennia tovariv. LEX PORTUS. № 1(3). S. 168-178.